

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön

Sammanfattning av viktigaste förändringarna i det reviderade förslaget

- Handlingarna har fått en ny grundstruktur där stora delar av innehållet i tidigare huvuddokument lyfts över till en utredningsdel. Huvuddokumentet blir därmed mer renodlat som styrdokument.
- En ny generell markanvändning ”landsbygd” (L) har lagts till, vilket också har påverkat användningarna grönområde (G) och odling (O, tidigare L). Främsta skälet har varit att tydligare skilja ut var mindre tillskott av bostadsbebyggelse är tänkbar och var det inte bör ske.
- Ett antal mindre ytor för grönområde (G) har lagts till i områden med blandstad (B) eller samhällsinstitutioner (S) för att tydligare säkerställa behovet av bostadsnära grönområden.
- En större översyn av samtliga utvecklingsområden (U) för bostadsbebyggelse och verksamheter har gjorts som lett fram till flera förändringar. Ett antal U-områden har tagits bort helt och andra har fått ändrad utbredning. I utställningsförslaget finns inte längre konflikter mellan U-områden och särskild hänsyn till naturvärden (N), och ytor där U-områden ligger inom strandskydd, jordbruksmark och naturmark har minskat.
 - Borttagna utvecklingsområden: Boteredssjön, Fridhemsgärdet (ändrat från bostäder till grönområde), Öster om Mariedal, Väster om Brinketorp samt Överby norra.
 - Ändrade utvecklingsområden: Katrinedal norra och Dalbobergen, Samtliga områden kring Öxnered, södra Onsjö och verksamhetsområde i södra Onsjö, Halleskogen samt parkområde i Lyckhem.
 - Nya utvecklingsområden: Nytt läge för badplats i Skaven, inlagd återuppbyggnad av Norskens brygga vid Nabbensberg, nytt utvecklingsområde för bostäder i Vargön (Limboda 2), Onsjökärret nytt grönt utvecklingsområde.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

- Även vägdragningar har setts över. Redovisningen outhärdade vägdragningar har ändrats från linjeobjekt till bredare pilar som kan ses som ungefärliga utredningsstråk. Vägkopplingen mellan Brätte och Onsjö har flyttats. Ett nytt förslag till framtida cykel- och gångförbindelse över Karls grav har lagts till. Vägen mellan Onsjö och Överby har tagits bort.
- Ett område med särskild hänsyn till kulturvärden (K) har lagts till: Ässet vid Heljestorp.
- Ett antal nya B-områden har brutits ut och fått särskilda rekommendationer. Detta för att lyfta fram hänsyn till bebyggelsemiljön bättre. Det gäller grupphusområden på kvarteren Trädgårdsmästaren och Fåraherden i Onsjö; kvarteret Månen i Mariedal; och kring Fritidsvägen samt Lugnets väg i Vargön.
- Ett antal G-områden har fått särskilda rekommendationer för att lyfta fram deras funktion som skyddsskogar.
- För att webbkartan inte ska visa motsägelsefulla rekommendationer har särskilda formuleringar införts för de markanvändningsytor som ligger under U-områden. Där påpekas att området är tänkt att utredas för annan markanvändning.
- Handlingarna har kompletterats med ett antal nya avsnitt i det som nu utgör utredningsdelen. Bland annat *Mellankommunala frågor*; tydligare övergripande beskrivning av kulturhistoriska värden i *Gammalt och nytt*; bättre redovisning av utredningsläget i *Vad är utrett i planen?*; förbättrad analys av tillgång till grönområden i *Närhet till grönska*; samt utökade beskrivningar av delområdenas förutsättningar rörande risker.
- Strukturkartorna i utredningsdelens del 2 har uppdaterats.
- Miljökonsekvensbeskrivningen har omarbetats grundligt. Bland annat har den kompletterats med en bilaga där alla föreslagna bebyggelseutvecklingsområden och vägprojekt analyseras, en bilaga som mer detaljerat lyfter fram konsekvenser för strandskydd, en mer stringent redovisning av konsekvensbedömning för olika jämförelsealternativ samt tydligare adressering av friluftsförhållanden och samhällsekonomiska konsekvenser.

Hur samrådet har bedrivits

Kommunstyrelsen beslutade 4 december 2019 (§206) att genomföra samråd av fördjupad översiktsplan för Vänersborg och Vargön. Genom hemsidan, annonser i lokaltidningar och meddelande till remissinstanser inbjöds allmänhet och organisationer att lämna synpunkter på förslaget under perioden 9 december 2019 till 21 februari 2020.

Detta avslutande samråd har föregåtts av tidigare dialogprocesser. Bland annat har en viktig utgångspunkt varit de diskussioner som fördes i samband med förarbetet till ny översiktsplan 2014-2015, där olika grupper av kommuninvånare, tjänstemän och politiker deltagit. Detta finns sammanställt i dokumentet *Tyckt om Vänersborgs framtid – bilaga 2 till översiktsplan 2017*. Under våren 2019 genomfördes workshops i kommunens nämnder och särskilda träffar ordnades med bland annat Forum Vänersborg och Naturskyddsföreningen.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Det avslutande samrådet annonserades i lokaltidningen Vänersborgaren som når samtliga hushåll i kommunen, samt i ortstidningen Ttela. Meddelande skickades via epost till statliga och regionala myndigheter, företag involverade i infrastruktur, kommunens politiska nämnder, ett antal organisationer och Trollhättans stad.

Förslaget ställdes ut i kommunhusets foajé januari-februari 2020, samt under evenemanget *Vänersborgs födelsedag 2 februari 2020*. En samtalsträff med öppen inbjudan hölls 13 januari då ett sextiototal personer deltog. Två presentationer gjordes också under *Vänersborgs födelsedag 2 februari* då uppskattningsvis 50 personer deltog. Ytterligare ett tillfälle då planförslaget presenterades var på *Frukostforum 13 februari* med näringsidkare som huvudsaklig målgrupp. En särskild presentation gjordes för *länsstyrelsens hållbarhetsberedning 15 januari*.

I tabellen nedan listas de sammanlagt 39 organisationer och personer som lämnat yttrande i det avslutande samrådet:

MYNDIGHETER
Länsstyrelsen
Trafikverket
Statens geotekniska institut
Sveriges geologiska undersökningar
Försvarsmakten
Jordbruksverket
Luftfartsverket
Skogsstyrelsen
Sjöfartsverket
ÖVRIGA STATLIGA/REGIONALA INSTANSER
Vattenfall Eldistribution AB
Vattenfall (Fjärrvärme)
Skanova
Västtrafik
Trollhättan Energi AB
Trollhättan-Vänersborgs Flygplats
VGR Kulturutveckling
Trollhättans stad

INTRESSEFÖRENINGAR OCH PARTIER
Hyresgästföreningen Vänersborg – BohusVänerdal
Cykelfrämjandet
Naturskyddsföreningen
Moderaterna
Vänsterpartiet
ENSKILDA KOMMUNINVÅNARE
9 yttranden + 2 följsvar från sammanlagt 12 avsändare (3 yttranden undertecknade av två personer)
KOMMUNENS NÄMNDER
Byggnadsnämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden

Övergripande synpunkter

Dokumentets övergripande struktur

Byggnadsnämnden och Moderaterna har framfört synpunkter på att en uppdelning borde göras så att underlagsmaterial skiljs från själva styrdokumentet, som på det sättet kan göras mindre omfattande. Synpunkten överensstämmer med vad som också framförts vid avstämning inför samrådet i kommunstyrelsens ärendebereidning.

Kommentar: En sådan uppdelning har gjorts. Kommunen har stämt av frågan informellt med tjänstepersoner på länsstyrelsen och uppfattat att länsstyrelsen ser det som rimligt utifrån de krav på översiktsplaneringen som finns i plan- och bygglagen.

Dokumentets status

Moderaterna har ställt en fråga om hur den fördjupade översiktsplanen (FÖP:en) kommer att vägas gentemot andra styrdokument vid eventuella intressekonflikter.

Kommentar: FÖP:en kommer att utgöra en del av kommunens översiktsplan och den har därigenom en tydlig status enligt plan- och bygglagen. Andra styrdokument kan ha olika typer av funktion eller status utifrån vilka lagar de är kopplade till eller hur kommunen väljer att använda dem. När det gäller till exempel det nyligen antagna Program för bevarande och utveckling av Vänersborgs innerstad har den en viktig funktion att vägleda vid beslut som berör kulturmiljön i stadskärnan. Det har i sig ingen rättsverkan som översiktsplan, men eftersom FÖP:en tydligt hänvisar till det programmet får det i praktiken en motsvarande status. Det ska inte finnas några motsättningar mellan dessa styrdokument. Programmet har en mycket högre detaljeringsgrad än FÖP:en.

Tydligare inriktning mot hållbarhet

Ett antal yttranden har lyft fram att kommunen tydligare borde arbeta för att ställa om till en hållbar utveckling. En kommuninvånare har föreslagit att kommunen ställer krav på att alla åtgärder prövas och kompenseras utifrån målet att inte tillföra växthusgasutsläpp. Vänsterpartiet har föreslagit att negativa miljökonsekvenser ska balanseras. Västtrafik har framfört synpunkten att kommunen bör arbeta målstyrt istället för prognosstyrt när det gäller trafikplanering. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tryckt på att målbildens vision om satsning på utveckling kring tågstationerna inte överensstämmer med de exploateringsområden som föreslås.

Kommentar: Kommunens utgångspunkt och målsättning är att FÖP:en kommer att utgöra ett stöd i det nödvändiga omställningsarbetet. Parallellt med FÖP-arbetet har kommunen tagit fram en strategi för ett fossilfritt Vänersborg 2030, som svarar mer tydligt på vilka ambitioner kommunen ska ha. Många av åtgärderna som behövs rör sådant som översiktsplanen har svårt att reglera, men det har också skett en samordning mellan de två processerna. Avvägningar kring långsiktig klimatpåverkan har gjorts i samband med att förslag till utvecklingsområden och infrastrukturprojekt tagits fram i FÖP:en och även i samband med revideringen efter samrådet. Några kvantitativa beräkningar av klimatpåverkan har inte gjorts, men kommunen har tittat på flera modeller för hur uppskattningar kan göras och lagt relativt stor vikt vid det.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Sammanfattningsvis kan sägas att möjligheter till kollektivtrafikresor och särskilt tågpendling har skattats mycket högt vid jämförelse av olika områden, samt att föreslagna väg-, tunnel-, och broprojekt i första hand handlar om att ge bättre förutsättningar för cykling och kollektivtrafik.

När trafikstudien beställdes fördes en diskussion kring prognosberäkning kontra målstyrning. Främsta anledningen till att kommunen då valde att använda prognos utifrån Trafikverkets beräkningsmodeller var förhoppningen att få fram siffror som skulle framstå som mer trovärdiga. En uppdatering av trafikprognosen gjordes 2020 för att få med fler parametrar och förändringar i föreslagna vägsystem. I den uppdaterade trafikprognosen finns även en diskussion om hur biltrafik kan minskas.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n)

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig och att den bör omarbetas grundligt.

Kommentar: MKB:n har arbetats om grundligt. Exempel på ändringar är:

- *Den tematiska strukturen utvecklats för ökad stringens och för att tydligare adressera bland annat friluftsfrågor och samhällsekonomi.*
- *Varje tematiskt avsnitt har fått en tydligare struktur där de olika jämförelsealternativens utfall kommenteras.*
- *Innehållet har omarbetats och bland annat har åtgärdsförslagen utvecklats.*
- *Samtliga bedömningar har omprövats utifrån en mer noggrann genomgång av alla föreslagna ändringar i planen.*
- *Föreslagna bebyggelseutvecklingsområden och vägprojekt i planen beskrivs separat i en bilaga.*
- *Eventuella konflikter med strandskydd redovisas i en bilaga.*
- *En samlad redovisning av jämförelsealternativens har tagits fram.*

Redovisning av riksintressen

Länsstyrelsen och flera av de statliga remissinstanserna har framfört att konsekvenser för riksintressen behöver analyseras och redovisas tydligare.

Kommentar: Avsnittet om riksintressen har omarbetats i miljökonsekvensbeskrivningen för att ge en tydligare redovisning av planförslagets konsekvenser. Tidigare bedömningar har omprövats.

Redovisning av mellankommunala frågor

Länsstyrelsen har framfört att mellankommunala frågor borde få ett eget avsnitt i planen.

Kommentar: Et sådant avsnitt har införts i utredningsdelen.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Synen på privat äganderätt

Moderaterna har framfört att särskild hänsyn ska tas till privata fastighetsägares äganderätt.

Kommentar: Privata fastighetsägares rättigheter beaktas i lagstiftningen och tas tillvara vid varje enskilt plan- eller bygglovsärende. Översiktsplanens syfte handlar mer om att bevaka olika allmänna intressen som kommunen har ett stort ansvar att beakta. Översiktsplanen kan föreslå en viss markanvändning på en privatägd fastighet, men juridisk bindning får det först vid en reglering i detaljplan, bygglov eller annan typ av handling där fastighetsägaren fått tillfälle att lyfta sina synpunkter.

Synpunkter som främst berör avsnittet om natur och vatten

Ekosystemtjänster, artskydd, biotoper med mera

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att planen tydligare behöver redovisa konsekvenser för ekosystemtjänster samt möjliga kompensationsåtgärder i och med att så stora arealer är markerade som utredningsområden. De har också efterfrågat en diskussion om hur artskydd kan hanteras. Länsstyrelsen har framfört att generellt biotopskydd och artskydd behöver lyftas fram. Skogsstyrelsen har framfört att nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt kunde lyftas fram bättre.

Kommentar: Miljökonsekvensbeskrivningen har omarbetats, bland annat med tydligare belysning av artskydd, ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder. När det gäller redovisning av biotopskydd samt Skogsstyrelsens nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt har kommunen rutiner för att uppmärksamma dessa i samband med detaljplanering. Dokumenterade naturvärden finns med i planförslaget genom att de legat till grund för avgränsning av bland annat N-områden och U-områden. De ingår även i det förslag till naturvårdsplan som kommunen håller på att ta fram och som är tänkt att antas som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. I övrigt finns naturhänsyn också poängterad i många av FÖP:ens rekommendationer, så väl generella som platspecifika. Bedömningen är att ytterligare detaljering av rekommendationerna för att särskilja olika typer av naturvärden riskerar att bli kontraproduktiv, bland annat eftersom fullödlig kunskap saknas.

Miljökonsekvensnormer för vatten samt fisk- och musselvatten

Länsstyrelsen har framfört att redovisningen av påverkan på miljökvalitetsnormer är bristfällig.

Kommentar: Redovisningen av miljökvalitetsnormer miljökonsekvensbeskrivningen har bearbetats och även fisk- och musselvatten har lyfts in.

Strandskydd

Länsstyrelsen och byggnadsnämnden har framfört att en samlad analys av hur strandskyddet berörs av planförslagets olika förslag på utredningsområden, broar med mera behövs. Naturskyddsföreningen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att kommunen bör värna strandskyddet. Moderaterna har framfört att det tydligare bör beskrivas hur utökad strandskydd är ett hinder för bebyggelse och att planen bör redovisa förslag på platser att minska strandskyddet.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Jämfört med samrådsförslaget har de områden där utredning av framtida ny bebyggelse inom strandskydd minskats i utställningsförslaget. Möjligheten för allmänhet att få tillgång till strandområden har hela tiden varit en viktig utgångspunkt i arbetet med FÖP:en, utifrån översiktsplanens utvecklingsprincip 5 "Underlätta kontakt med vatten" och målbilden om att utveckla strandpromenader. Redovisningen om påverkan på strandskydd i miljökonsekvensbeskrivningen har utökats. Gränsdragning för strandskyddet kan inte ändras i en översiktsplan och eftersom detta är områden inom fem minuters resa från stad saknas stöd för det som kallas landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). Strandskyddets regelverk är en nationell fråga.

Jordbruksmark

Länsstyrelsen och Jordbruksverket har påpekat att planen inte tillräckligt redovisar hur miljöbalkens krav att värna jordbruksmark tillgodoses, vilket innebär att det behöver göras i detaljplaneskedet.

Kommentar: I kommunens Översiktsplan 2017 fastslås som fortsatt arbete att ta fram en strategi som stöd i arbetet att värna jordbruksmark i kommunen, tillsammans med rutiner för ärenden där jordbruksmark är berörd vid exploatering och byggnation. Detta arbete påbörjades under 2021 och förväntas kunna avslutas under 2022. Lokala utredningar görs i samband med detaljplanering och förhandsbesked.

Fiske

Jordbruksverket har framfört att hänsyn alltid ska tas till fiskenäringen samt att stadsnära, tillgängliga vattenmiljöer har stort rekreativt värde.

Kommentar: Kommunen bedömer att planförslaget inte innebär inskränkningar av yrkesfiskets eller fritidsfiskets möjligheter. Eventuell påverkan på djurlivet i samband med till exempel anläggande av bryggor eller bro över Vassbotten behöver utredas i senare skede.

Bostadsnära rekreationsområden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att kommunen bör säkerställa att Boverkets rekommendation om högst är 300 meter mellan bostäder och grönområden följs. Vid samtalsträff har det framförts oro för att alltför mycket grönområde kan komma att tas i anspråk för ny bebyggelse.

Kommentar: Förslagets betydelse för människors närhet till grönområden har studerats ytterligare sedan samrådet. I utredningsdelens kapitel "Vatten och natur" redovisas en översiktlig analys. Ett antal mindre grönområden har lyfts fram i det omarbetade förslaget. Vikten av att behålla grönområden har också lyfts fram i rekommendationerna för flera av utvecklingsområdena. Utvecklingsområdet för bostäder Fridhemsgärdet har ändrats till utveckling av grönområde. Andra viktiga förslag för att öka tillgången till bostadsnära natur har funnits med sedan samrådet, bland annat ny park i Lyckhem och utveckling av Torpagärdet. Aspekterna har även lyfts fram tydligare i miljökonsekvensbeskrivningen.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Grönska i stadsbebyggelsen

Naturskyddsföreningen har framfört att grönytor inom detaljplanelagda områden ska utvecklas som grönytor, bland annat genom mer naturanpassad skötsel. Vänsterpartiet har framfört att skogspartier och andra grönytor ska bevaras och nyetableras i staden.

Kommentar: Delvis rör synpunkterna skötsel av kommunal park- och naturmark. Rekommendationer för detta finns i ÖP2017, utvecklingsprincip 4. Avvägningar mellan andel kvarterersmark och kommunala grönytor, hur mycket som får byggas inom kvarterersmarken, med mera, görs i samband med detaljplanering. FÖP:en är inte utformad för att reglera exploateringsgrad inom utredningsområdena. Sedan samrådet har ett antal mindre park- eller naturytor inom bebyggda områden lyfts fram som grönområden (se föregående synpunkt).

Generellt om utvecklingsområden för framtida vattenaktiviteter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att utredning av konsekvenser för miljö och hälsa behövs innan föreslagna utvecklingsområden för småbåtshamnar och badplatser kan genomföras.

Kommentar: Det har inte funnits möjlighet att utreda alla frågor i detta skede. Innan förslagen genomförs krävs vidare utredningar. Detta ska framgå av FÖP:ens rekommendationer.

Synpunkter som främst berör avsnittet om bebyggelse

Generellt om utvecklingsområden för ny bebyggelse

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att fördjupade inventeringar och analyser behövs i detta skede för att kunna identifiera bästa lokaliseringen för ny bebyggelse, samt att de borde rubriceras ”utredningsområden” istället för ”utvecklingsområden”. Nämnden har också påpekat att det finns platser där förslag att utreda ny bebyggelse överlappas av hänsynsområde för naturvärden (N-område), vilket ger otydlig vägledning. Vidare har nämnden föreslagit ett antal kompletteringar till de generella rekommendationerna.

Kommentar: Utpekade U-områden har redan utretts i olika utsträckning. I vissa fall har planprogram tagits fram medan andra knappt är utredda alls. Därför skiljer det hur mycket som finns kvar att utreda. Men ett övergripande arbete har gjorts för att prioritera vilka områden som framstår som mest angelägna att gå vidare med utifrån den kunskap som finns. Där har många frågor vägts samman, bland annat kring närhet till kollektivtrafik och annan service, förväntad risk för negativ miljöpåverkan, långsiktig klimatpåverkan med mera. Det har inte funnits tid eller resurser att genomföra djupare utredningar kring alla frågor i detta skede.

De kallas utvecklingsområde för att spegla intentionen att förändra markanvändningen, men i rekommendationen står det att området ska utredas. Visar det sig senare att området inte lämpar sig för föreslagen markanvändning innebär det att översiktsplanens intention om utveckling inte ska genomdrivas och markanvändningsrekommendationen får ändras när översiktsplanen revideras.

U-områdenas utbredning har ritats om efter samråd så att det inte längre ska finnas överlappning med N-områden.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Miljö- och hälsoskyddsnämndens föreslagna kompletteringar har inte passat att ta med som generella rekommendationer. Delar av det har istället förts in på plats-specifika rekommendationer.

Kulturmiljövård

Länsstyrelsen har framfört att kulturmiljöfrågorna bör lyftas tydligare, där bland annat behov av klimatanpassningsåtgärder analyseras. Länsstyrelsen har även framfört att det inte alltid finns överensstämmelse mellan kommunala bevarandemiljöer och hänsynsområden K i FÖP-kartan. Västra Götalandsregionens förvaltning för kulturutveckling har framfört att strategiska formuleringar om hur kulturmiljöfrågor ska hanteras hade varit motiverat, liksom tydligare hänvisning till lagstiftning.

Kommentar: Avsnittet Bebyggelse i utredningsdelen har gjorts om för att tydligare beskriva kulturmiljöfrågor. Kulturmiljöhänsyn berörs nu även kort i avsnittet Översvämning, ras och skred i Risker och störningar i utredningsdelen.

Länsstyrelsen hänvisar till sitt projekt "Räkna Q" som har redovisat på karta var det finns kulturhistoriska skyddsbestämmelser på byggnader. Där framgår att några platser med skyddsbestämmelser inte täcks in av FÖP:ens K-områden. Det gäller kvarteren Lyktgubben och Älvan i östra Vargön, "Gammalgården" i Korseberg samt Ässet 2:16 vid Heljestorp. När det gäller Korseberg är den aktuella byggnaden tyvärr borta. När det gäller Lyktgubben och Älvan är bedömningen att detaljplanens varsamhets- och bevarandebestämmelserna är tillräckliga och att området inte behöver få en särskild hänsynsrekommendation i översiktsplanen. När det gäller Ässet 2:16 har dock ett nytt hänsynsområde lagts in för att markera skyddsvärdet av gårdsmiljön. Det kan påpekas att flera K-områden i FÖP:en har lagts in som saknar skydd i detaljplan. I dessa fall är det mer angeläget att översiktsplanen lyfter fram skyddsvärde, än där formellt skydd redan finns.

I ÖP2017¹ redovisas olika hänsyn som kommunen behöver ta enligt plan- och bygglagen och kulturmiljölagen. Dessa gäller även för FÖP-området.

Bostadsbyggande

Hysesgästföreningen har framfört att en blandning av förtätning och nya bostadsområden är bra, samt att det är viktigt med helhetsgrepp, blandade upplåtelseformer med mera. Västtrafik har framfört att ny bebyggelse bör koncentreras i befintliga orter och stråk, att skolor, handel och service bör ligga i knutpunkter samt att hållbara färdvägar ska ha hög prioritet.

Kommentar: Det har varit en utgångspunkt i arbetet att skapa en sammanhängande och blandad bebyggelsestruktur, där befintlig infrastruktur tas tillvara och tågstationerna utvecklas till knutpunkter för service.

Vänsterpartiet har framfört att förtätning är att föredra framför sjönära villabebyggelse. En kommuninvånare har framfört att kommunen i högre grad än idag bör ge förutsättningar till boende vid vattnet.

¹ Se under rubriken *Lagkrav* på sid. 61 i ÖP2017.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Förslaget innebär en avvägning mellan att skapa nya möjligheter till sjönära boende och spara strandområden för natur och rekreation. En viktig utgångspunkt har varit att förbättra tillgängligheten till stränder, vilket bland annat kan ske i samband med att ny bebyggelse utvecklas i närheten av stränderna. Även om översiktsplanen föreslår bostadsutveckling inom strandskyddat område krävs att något av skälen för upphävande som anges i miljöbalken 7 kap. 18c § uppfylls, vilket prövas i samband med detaljplanering.

Moderaterna har frågat om ytorna räcker till och framfört att tidplan och prioritering för utbyggnad vore önskvärt.

Kommentar: Enligt de scenarier som prövats finns betydligt mer ytor redovisade som utvecklingsområde för framtidabostadsbebyggelse än vad som ser ut att behövas på 20 års sikt. Parallellt med arbetet med att ta fram FÖP Vänersborg-Vargön pågår arbete med att ta fram en bostadsförsörjningsplan. Tidplan och principer för i vilken ordning kommunen exploaterar olika områden ingår i arbetet med bostadsförsörjningsplan.

Byggnade på landsbygd

Byggnadsnämnden har framfört att planens generella rekommendationer för grönområde (G) och lantbruk (L) tycks innebära en mycket restriktiv hållning till byggande som kanske inte är motiverat på landsbygdsområden inom planen.

Kommentar: Detta har korrigerats i planförslaget genom att en ny generell markanvändning har lagts till för landsbygdsområden, där viss bebyggelseutveckling är tänkbar.

Synpunkter som främst berör avsnittet om service och aktiviteter

Skolor, förskolor, vård med mera

Barn- och utbildningsnämnden har framfört att det är viktigt att ha med planeringen av skolor och förskolor tidigt. Moderaterna har frågat om ytorna räcker för behoven och framfört att genomförandet borde redovisas.

Kommentar: Som förslaget är utformat ingår ytor för olika typer av kommunal service, handel med mera i de markerade utvecklingsområdena för framtida bostadsbebyggelse. FÖP:en har inte gjorts med den detaljeringsgraden att ytor för till exempel förskolor är markerade. Det är en fråga som får tas upp i samband med detaljplaneringen. Det är viktigt att kommunens olika processer samordnas för planering av nya bostadsområden, lokaler för skola och förskola, idrottsanläggningar, särskilda boenden med mera. Samordningen görs framför allt i samband med fortsatt planering inom respektive område och landar i mål- och resursplanen som revideras årligen.

Fritidsaktiviteter

Kultur- och fritidsnämnden och Moderaterna har framfört att kommunen bör uppmuntra bostadsnära spontanidrottsplatser, utegym och andra ”friskvårdsytor” när nya områden planeras. Kultur- och fritidsnämnden och Vänsterpartiet har framfört att det behövs mötesplatser, såsom månganvändbara kulturhus, i kommundelarna. Vid samtalsträff har framförts att kommunen borde satsa mer på utveckling och anläggning av badplatser.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: I FÖP:en beskrivs inte utformningen av nya bebyggelseområden. Vilka behov av allmänna utemiljöer eller kommunala byggnader som kan finnas avgörs i samband med detaljplanering av områdena. I vissa fall finns redan stöd för det i planprogram. Det finns goda möjligheter att inrymma både idrottsplatser och kulturhus i de större nya bostadsområden som föreslås i planen.

När det gäller badplatser finns det flera utpekade utvecklingsområden för bad med i förslaget. Det är kopplat till analysen som beskrivs i avsnittet om vatten och natur i utredningsdelen, med stöd bland annat från det arbete som gjordes i projektet "Hållbar strandutveckling".

Synpunkter som främst berör avsnittet om kommunikationer

Hållbart resande

Västtrafik har framfört att det krävs ett fortsatt arbete med förändrade transportmedel för att nå klimatmålen. Vänersborgs kommun får uppmuntran för tidigare arbete med att stödja kollektivtrafiken. Kollektivtrafikplanen som tagits fram av Västtrafik, Vänersborg och Trollhättan och kommande handlingsplan lägger en grund för viktigt arbete som behöver göras. Västtrafik har påpekat att FÖP:en behöver uppdateras i några delar som beskriver kollektivtrafiken.

Kommentar: Föreslagna uppdateringar har gjorts.

Cykling

Västtrafik har framfört att det är positivt att kommunen vill fortsätta utveckla infrastrukturen för gång och cykel. Vänsterpartiet har framfört att säkra gång- och cykelleder ska länka samman kommundelar. Cykelfrämjandet har framfört att cykelnätet behöver byggas ut med god standard för att klara framtida förändringar. Liknande synpunkter har även framförts vid samtalsträff.

Kommentar: Planförslaget innehåller utpekande av viktiga cykelleder och förslag på förstärkning av cykelnätet. Hur dessa sedan utformas i detalj är inte en fråga som regleras i FÖP:en.

Tåg

Vänsterpartiet har framfört att tåg ska prioriteras framför andra trafikslag som transportmedel.

Kommentar: Tågtrafiken har fått mycket hög prioritet i förslaget, utifrån de strategier som lagts fast i ÖP2017.

Biltrafik

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att alternativ till vägdragningar bör redovisas i kartan.

Kommentar: Kartredovisningen har ändrats för att tydligare visa att det kan finnas flera olika tänkbara dragningar.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Parkering

Västtrafik har framfört att avsnittet om parkering ger uttryck för en traditionell och bil-fokuserad samhällsplanering och föreslår att en mer restriktiv syn på parkering används. Moderaterna har framfört att parkering bör lyftas fram mer. Byggnadsnämnden har framfört att alternativa platser för infartsparkeringar bör pekas ut.

Kommentar: Kommunen gjorde 2015 en översyn av ramverket för parkering, där en avvägning gjorts mellan centrumhandelns önskemål om lättillgängliga parkeringsplatser och möjlighet till bättre markanvändning i framtiden. Parkeringshus på störda platser vid infarterna till centrum, och överdäckade parkeringsplatser i bostadskvarteren är exempel på åtgärder som kunde ge bättre markutnyttjande. Parkeringsnormen ger också incitament för fastighetsägare att jobba aktivt för att minska behovet av parkering. Mer aktivt arbete med parkeringsfrågan för att minska bilåkandet i framtiden kan bli aktuellt i samband med ett antagande av Strategi för fossilfritt Vänersborg 2030. Vissa förändringar har gjorts i avsnittet om parkering. FÖP:en har inte den detaljeringsgraden att särskilda platser för infartsparkeringar markeras. Frågan är inte heller tillräckligt utredd. Men strukturkartan för Vänersborgs centrum gör en ansats att i grova drag markera områden för det och lyfta frågan. Om det skulle bli aktuellt att genomföra sådana projekt kan den användas som stöd. Förändringar har gjorts i avsnittet om parkering för att tydligare lyfta fram parkeringspolicyns huvudinriktning att parkeringsfunktionen ska underordnas målet med en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar stadsutveckling.

Elbilsaddning

Moderaterna har framfört att elbilsaddning borde lyftas fram mer och att lokalisering av laddinfrastruktur borde redovisas.

Kommentar: Ett särskilt uppdrag kring utbyggnad av laddinfrastruktur pågår. Bedömningen är att frågan är för detaljerad för att rymmas i FÖP:ens rekommendationskarta, att det behöver finnas flexibilitet för kommande förändringar och att förslaget hur som helst inte motverkar möjligheterna att bygga ut laddinfrastruktur.

Sjöfart

Sjöfartsverket har framfört att riskbedömning behövs inom 150 meter från farleden och efterfrågat samråd kring utvecklingen längs Karls grav. Sjöfartsverket har även framfört önskemål om tidig dialog kring kommunens utvecklingstankar rörande rekreativstråk längs Karls grav.

Kommentar: Farleden (inkluderat zon för riskutredning) är sedan tidigare medtagen i översiktsplanens rekommendationskarta, där det görs tydligt att annan utveckling ska anpassas till sjöfarten. Kommunen har haft kontakt med Sjöfartsverket och diskuterat behovet av en kontinuerlig dialog kring utvecklingen runt farleden. I samband med utredningar inför planerad slussbyggnad har också flera samtal förts mellan kommunen, Sjöfartsverket och Trafikverket.

Flygplatsen

Trollhättan-Vänersborgs flygplats, Luftfartsverket och Trollhättans stad har framfört att flygets samhällsnytta borde lyftas fram bättre, samt att flygplatsens påverkan behöver beskrivas tydligare. Vid samtalsträff har framförts att flygplatsen inte borde ges stöd i

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

översiktsplanen eftersom inrikesflyget skapar stor klimatpåverkan och kan ersättas med mer hållbara transportslag.

Kommentar: I ÖP2017 lyfts flygplatsen fram tydligt och det finns rekommendationer kring att bevaka riksintresset för flyget. Flygplatsen ligger inte inom planområdet för FÖP:en och det finns ingenting i planen som ifrågasätter flygplatsen. Den påverkan från flyget som berör planområdet ingår på olika sätt – bland annat i utredningsdelens strukturkarta och i rekommendationer för berörda platser. Ytterligare konstaterande av flygplatsens samhällsnytta har lagts till i utredningsdelens avsnitt om mellankommunala frågor.

Synpunkter som främst berör avsnittet om risker och störningar

Farligt gods

Länsstyrelsen har framfört att risker kring farligt gods borde analyseras och redovisas tydligare.

Kommentar: Strukturkartan för risker och störningar har uppdaterats med buffertzoner kring järnvägar, sjöfartsleder och rekommenderade leder för farligt gods, där riskutredning behöver göras. Nya avsnitt om risker och störningar har införts i utredningsdelens beskrivning av varje delområde där bland annat farligt gods tas upp.

Översvämningsrisker

Länsstyrelsen och byggnadsnämnden har framfört att kommunens översvämningsprogram behöver revideras. Länsstyrelsen har också framfört att kommunens skyfallskartering bör stämmas av med dem.

Kommentar: Nya avsnitt om risker och störningar har införts i utredningsdelens beskrivning av varje delområde där bland annat översvämningsrisker tas upp. Arbete med revidering av översvämningsprogrammet pågår.

Geoteknik

Länsstyrelsen och SGI har framfört att kunskap om geotekniska risker kan redovisas tydligare.

Kommentar: Nya avsnitt om risker och störningar har införts i utredningsdelens beskrivning av varje delområde där bland annat skredrisker tas upp.

Markföroreningar

Länsstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har framfört att redovisningen av markföroreningar bör bli mer detaljerad. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har efterfrågat beskrivning av rutiner och uppmärksammande av risk för markförorening i skogsmark.

Kommentar: Nya avsnitt om risker och störningar har införts i utredningsdelens beskrivning av varje delområde där bland annat markföroreningar tas upp.

Buller

Länsstyrelsen har framfört att kommunen kan redovisa bullerkällor på ett övergripande plan som stöd för lokalisering av nya bostadsområden. Bland annat påpekas att sjöfarten

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

längs Trollhätte kanal alstrar buller, och att kommunens planprogram för södra Onsjö ger otydlig vägledning när det gäller flygbuller. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att bullerfrågan bör redovisas tydligare, bland annat hur förutsättningarna analyserats och hur föreslagna projekt påverkar bullersituationen i olika områden.

Kommentar: Strukturkartan för risker och störningar har uppdaterats med yta för prognosticerat trafikbuller baserat på tidigare utredning om buller från järnväg och trafikleder. Nya avsnitt om risker och störningar har införts i utredningsdelens beskrivning av varje delområde där bland annat buller tas upp.

Miljöfarlig verksamhet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att det bör redovisas vilka miljöfarliga verksamheter som finns inom varje delområde och hur konfliktsituationer undviks mellan industri och bostäder.

Kommentar: Strukturkartan för risker och störningar har uppdaterats med miljöfarliga verksamheter. Nya avsnitt om risker och störningar har införts i utredningsdelens beskrivning av varje delområde där bland annat miljöfarlig verksamhet tas upp.

Synpunkter som främst berör avsnittet om teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Länsstyrelsen har framfört att kapaciteten för framtida vattenförsörjning i förhållande till befolkningsökning bör redovisas. De har även påpekat att texten kring avloppsreningsverket behöver uppdateras.

Kommentar: Uppdateringar har gjorts av texterna i underlagsdelen.

Digital infrastruktur

Moderaterna har frågat om digital infrastruktur, såsom 5G, ska vara med i planen.

Kommentar: Utbyggnaden av 5G kommer att vara betydelsefull för framtiden. Kommunen avser inte att på eget bevåg bygga ut den infrastruktur som kommer att behövas, men kan delta som samverkanspart. Kommunen kommer även att ha en roll vid till exempel bygglovsprövningar och eventuellt i frågor kring lokalisering. I översiktsplanen pekas inga platser för nya anläggningar ut, bland annat eftersom det saknas utredningar om framtida behov. Ett nytt stycke har lagts till i utredningsdelen som belyser 5G.

Elförsörjning

Vattenfall Eldistribution har framfört önskemål om att kommun inte redovisar kartor med regionnätledning utritade. Företaget har också lämnat upplysningar om riktlinjer och principer i samband med utbyggnad och ombyggnad av elnätet. Inga tydliga krav på ändringar utöver kartredovisningarna har framförts.

Kommentar: De nämnda kartredovisningarna av elnätet har tagits bort.

Synpunkter på rekommendationer som rör flera delområden

Bro över Vassbotten

Vid samtalsträff har framförts att det är en bra idé att knyta ihop staden enligt förslaget med GC-bro vid Korseberg.

Kommentar: Förslaget kvarstår.

Bro över Älvsuget

Moderaterna och en kommuninvånare har framfört att det vore värdefullt med en broförbindelse för gång- och cykeltrafik mellan Holmängen och Viksängen.

Kommentar: Bro över Älvsuget har tidigare diskuterats i samband med tankar om att planera ett nytt bostadsområde på Viksängen. Detta är inte längre aktuellt, bland annat på grund av översvämningsrisker och höga naturvärden i Viksängen. En bro i detta läge skulle innebära stora utmaningar – det är en lång vattensträcka med mycket strömt vatten och känslig naturmiljö, dessutom skulle byggprojektet medföra säkerhetsrisker i förhållande till vattenförsörjning och dammanläggning. Av dessa anledningar är en sådan förbindelse inte med i förslaget.

Bro över Karls grav

Samhällsbyggnadsnämnden har framfört att det vore värdefullt med en bro över Karls grav mellan Onsjö och Tegelbruksvägen. En kommuninvånare har framfört att en gång- och cykelbro på samma ställe vore värdefull.

Kommentar: Detta förslag har tagits med, med två huvudsyften – att erbjuda bättre rörlighet för fotgängare och cyklister i staden samt att erbjuda en tillfällig väglänk ifall Gropbron skulle behöva stängas av.

Råvattenledning till Trollhättan

Länsstyrelsen och Trollhättans stad har framfört att pågående planer på en ny råvattenledning från Nordkroken till Trollhättans vattenverk borde redovisas i FÖP:en. Trollhättans Energi har framfört att flera områden kan komma att beröras av ledningsdragningen. En kommuninvånare har framfört liknande synpunkter.

Kommentar: Det pågår arbete med att utreda bästa lokaliseringen av en ny råvattenledning. Innan lokaliseringen är avgjord är det svårt att ta med frågan som rekommendationer i översiktsplan. Läge för viktiga vattenledningar är inte heller lämpligt att redovisa detaljerat med hänsyn till säkerhetsrisker. Frågan om vattenledningen lyfts i det nya avsnittet Mellankommunala frågor i utredningsdelen.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 1

Grundskola på Sanden

Vid samtalsträff har framförts att södra Sanden vore en bra plats för en ny grundskola i Vänersborg.

Kommentar: I FÖP:ens större utvecklingsområden redovisas ingen placering av nya grundskolor, även om det i bakgrundsmaterialet förs en diskussion om att behovet

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

kommer att finnas att utöka dagens kapacitet. I bilagan om utbyggnadsprojekt nämns behov av en grundskola på Huvudnäsön för att ta hand om ökad befolkning i centrala delar av staden, samt på lite längre sikt en ”i väst” för att ta hand om nya invånare väster om Dalbobron. Skolan på Huvudnäsön planeras byggas på Holmängenområdet. I väster har bland annat Katrinedal norra nämnts som möjlig placering. Sanden skulle förvisso kunna vara ett alternativ när en gång- och cykelförbindelse skapats via järnvägsbron. Men samtidigt finns det många komplikationer med södra Sanden som behöver lösas – bland annat översvämningsrisker, markföroreningar och skyddsavstånd till sjöfartsled och järnväg. Frågan lämnas öppen i planförslaget med hänvisningar till många osäkerheter.

Kulturmiljövården i centrum

Länsstyrelsen har framfört att det är viktigt att riksintresset för kulturmiljövården uppmärksammas och att utvecklingsplanerna tar hänsyn till det.

Kommentar: Kommunen tycker att frågan har lyfts fram tydligt i samrådsförslaget, bland annat genom hänvisningar till Program för bevarande och utveckling av Vänersborgs innerstad. Programmet antogs av kommunfullmäktige i mars 2020. Hänvisningar till programmet finns i delområdets övergripande rekommendationer samt i områdena B1, C1, G4 och K1.

Kulturaxeln

Moderaterna och kultur- och fritidsnämnden har framfört att kulturaxelns värde för centrumutvecklingen kan beskrivas tydligare.

Kommentar: Kulturaxelns historia och dess betydelse för stadsmiljö och identitet lyfts bland annat fram i utredningsdelens beskrivning av delområde 1. Även betydelsen av institutionerna längs axeln berörs. I beslutsdelen finns rekommendationer som syftar till att bevara axelns grundfunktion som öppet och grönt stråk med viktiga institutionsbyggnader.

Koppla ihop noder i centrum

Moderaterna har framfört att nya och centrumnära affärsytor behöver kopplas bättre till stadskärnan.

Kommentar: Detta är också något som uppmärksammas i arbetet med FÖP:en och i förslaget finns det uttryckt bland annat i de generella rekommendationerna och i strukturstudiekartan över centrum. Det har även givits tyngd genom att det ingår som en punkt i målbilden att knyta samman centrum med Trenova-området och Sanden.

Vattenområden i centrum

Länsstyrelsen har framfört att de markerade utvecklingsområdena i vattnet norr om Sanden och längs Skräckklanstråkets västsida (U3 och U4) skulle kunna påverka kulturmiljön. Länsstyrelsen har också efterfrågat en analys av lämpligheten i att anlägga en bränslestation i småbåtshamnen.

Kommentar: Rekommendationernas formuleringar har ändrats med tillägg om hänsyn till kulturmiljön och behov av utredning för bränslestation.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 2

Holmängens strandområden

Vid samrådsträff har framförts oro för att byggandet av Holmängs hage tar för mycket av grönområdena längs stranden i anspråk.

Kommentar: Frågan avgjordes i samband med detaljplaneringen av Holmängenområdet. I FÖP:en skyddas det som är kvar av grönområdena mot vidare exploatering. Det finns ett tidigare planlagt område för skola, nordöst om Björkholmsgatan, som i FÖP:en är markerat som grönområde, då platsen av olika skäl inte lämpar sig för byggnation (bland annat på grund av översvämningsrisker och hänsyn till naturmiljön). Förslaget innebär alltså ett ökat skydd för grönområdena i Holmängen.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 3

Vattenområden längs Vänerparken och Fredriksberg

Länsstyrelsen har framfört att de föreslagna utvecklingsområdena för vattenaktiviteter vid Vänerparken och Fredriksberg (U5 och U6) ligger i anslutning till hänsynsområde för kulturmiljö (K6), och att kommunen därför bör precisera hur hänsynstagandet ska ske.

Kommentar: En hänvisning till kulturmiljön har gjorts i rekommendationen för utvecklingsområdet vid Vänerparken. När det gäller strandområdet vid Fredriksbergs är det tydligt avgränsat från strandkyrkogården och bedömningen är att det inte kan finnas en konflikt mellan att utveckla vattenaktiviteter och värna kulturmiljön på de olika platserna.

Badplats vid Fredriksberg

Kultur- och fritidsnämnden har framfört att en badplats vid Fredriksberg borde ingå i förslaget.

Kommentar: Detta finns med som rekommendation.

Parkområdet i Lyckhem

Riksbyggen har under hösten 2021 inkommit med synpunkt att de avser utnyttja byggrätten på kvarteret Svalan (tidigare Södra Skolan) och bygga bostäder där inom ett antal år. De ifrågasätter därmed att översiktsplanen pekar ut området som framtida park.

Kommentar: Det fanns skäl att lägga in förslaget som grönt utvecklingsområde inför samråd, men då det i närtid ter sig orimligt för kommunen att återta marken från fastighetsägaren har det framtida parkområdet begränsats så att kvarteret Svalan inte omfattas.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 4

Cykelväg längs Tegelbruksvägen

Vid samtalsträff har framförts att det borde finnas en cykelväg hela sträckan längs Tegelbruksvägen.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Detta ingår i förslaget.

Utvecklingsområde Fridhemsgärdet (U10)

Länsstyrelsen och SGI har framfört att geotekniska förutsättningar kan redovisas tydligare.

Kommentar: Rekommendationerna har ändrats för detta område för att inte längre omfatta bostäder. Huvudsakliga skälet är svårigheter att skapa ett robust system för dagvatten i den låglänta och flacka topografin, med tanke på kringliggande bebyggelse. Bidragande orsaker är också kraftledningarna, osäkerhet kring geoteknik och markföroreningar, samt behov av grönytor för olika typer av ekosystemtjänster.

Utvecklingsområde öster om Mariedal (U11)

Naturskyddsföreningen har framfört att områden bör bevaras som grönområde. I två yttranden från kommuninvånare har framförts att eventuell ny bebyggelse bör läggas på avstånd till den befintliga med naturmark emellan. En ytterligare kommuninvånare har framfört att en planlagd gångväg i intilliggande område bör genomföras.

Kommentar: Utvecklingsområdet har tagits bort.

Utvecklingsområde väster om Brinketorpet (U12)

Länsstyrelsen har framfört att påverkan på riksintressen behöver redovisas. SGI har framfört att geotekniska förutsättningar kan redovisas tydligare.

Kommentar: Detta utvecklingsområde har tagits bort från förslaget, framför allt utifrån svårigheter att lösa hänsynstagande till naturvärden och hydrologi i förhållande till det strategiska utvecklingsvärdet.

Utvecklingsområde öster om Brinkåsen

Naturskyddsföreningen har framfört att området bör bevaras som grönområde.

Kommentar: Brinkåsen är viktig och välfungerande verksamhet och nuvarande byggnad har uppmärksammats för höga arkitektoniska kvaliteter kopplade till verksamheten. Om det i framtiden finns behov av utökning bör det ses som angeläget. Det sammanhängande naturområdet är till överhängande del undantaget från exploatering i planförslaget och bedömningen är att detta område kan bebyggas utan att det ger betydande skada på natur- eller friluftsvärden.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 5

Norskens brygga

En motion har under 2021 behandlats som rör önskemålet att Norskens brygga återuppbyggs.

Kommentar: Ett nytt utvecklingsområde för vattenaktiviteter har lagts till för platsen vid Norskens brygga.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Väg mellan Brätte och Onsjö

En kommuninvånare har framfört att vägen i den sträckning som visas i kartan skulle innebära stor skada på jordbruks-, kulturmiljö- och naturvårdsintressen och utgöra ett hot mot Vassända Prästgårds möjlighet att driva lantbruk. Byggnadsnämnden har framfört att kopplingen mellan Öxnered och Onsjö bör lyftas fram mer.

Kommentar: Efter samråd med lantbrukaren har den föreslagna vägsträckningen flyttats norrut och lagts i anslutning till den befintliga cykelvägen. Detta skulle minimera konsekvenserna för lantbruket och även minska påverkan på värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Förbindelser mot Överby

Trollhättan Energi har framfört att läget för strandpromenaden/cykelstråket mellan Onsjö golfbana och Överby behöver samrådas med Trollhättans stad och att vattenverkets utvecklingsmöjligheter behöver tillgodoses. Trollhättans stad har framfört att läget för framtida vägförbindelse mellan städerna vid östra Överby inte överensstämmer med det som ligger i Trollhättans översiktsplan.

Kommentar: Samtal har förts med representanter från såväl Trollhättan Energi som Trollhättans stad kring dessa förbindelser. Avsikten har varit att redovisa en lösning som ser mest fördelaktig ut för båda kommunerna. I Trollhättans ÖP från 2013 antyds att en framtida vägförbindelse kan hamna mellan vattenverket och handelsträdgården, medan förslaget i den aktuella FÖP:en är en förbindelse längre norrut. Huvudskälen till en nordligare förbindelse är att undvika störningar i de känsliga strandnära natur- och kulturmiljöerna längs älven samt att vägen kan göra större nytta om den ligger längs med framtida utvecklingsområden. Inför genomförande av förbättrade eller nya vägar kommer frågan att tas upp med berörda parter för att hitta en gemensam lösning. Tills vidare har dock förslaget med en ny bilförbindelse helt tagits bort då det saknar strategisk betydelse för tätortsutvecklingen om inte ytterligare bebyggelseområden skapas längs vägen. Förslag på förbättrade cykel- och gångstråk ligger kvar.

Utvecklingsområde för verksamheter i södra Onsjö (U18)

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att lämpligheten för verksamhetsområdet bör utredas. En kommuninvånare har framfört att åkermarken i området är viktig för lantbruket på Vassända prästgård.

Kommentar: Området har minskats betydligt i utbredning för att inte ta jordbruksmark i anspråk.

Utvecklingsområde norra Överby (U19)

Länsstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att södra delen av det utpekade utvecklingsområdet ligger över ett utpekat hänsynsområde för naturvärden och förordar att området minskas eller tas bort.

Kommentar: Utvecklingsområdets har tagits bort från förslaget, med hänvisning till att det saknas behov och har mycket lågt strategiskt utvecklingsvärde, bland annat genom långt avstånd till befintlig kollektiv och kommunal service.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 6

Utvecklingsområden Norra Katrinedal och Dalbobergen (U21-23)

Länsstyrelsen har framfört att arkeologisk utredning kommer att behövas för att gå vidare med planläggning av bostäder på Norra Katrinedal. Länsstyrelsen har även påpekat att delar om utvecklingsområdena överlappar kulturhänsynsområde, att konflikt kan finnas med kulturmiljö, friluftsliv och strandskydd. Naturskyddsföreningen har framfört att stor försiktighet måste iakttas med hänvisning till naturvärden och sociala värden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att utvecklingsområden med höga naturvärden bör tas bort från förslaget.

Kommentar: I samrådsförslaget överlappas delar av utvecklingsområdena av såväl kulturmiljö- som naturhänsynsområden. Dessutom ligger delar av utvecklingsområdena inom strandskydd. Mindre justeringar av förslaget har gjorts. Bland annat har område B (U22) anpassats för att inte överlappa bäckravinen och område A (U23) har förskjutits för att lämna mer naturmark längs stranden och stigen. Det kvarstår att utreda hur hänsyn tas till bland annat viktiga natur-, kultur-, och friluftsvärden i samband med eventuell detaljplanläggning. Hantering av strandskyddsfrågan kommenteras i miljökonsekvensbeskrivningen.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 7

Utvecklingsområde Öxnered östra/södra (U28-29)

Byggnadsnämnden har framfört att planen bör redovisa vägar och utbyggnadsstruktur mer detaljerat.

Kommentar: Frågan om vägdragningar och avgränsningar av framtida bostadsområden har utretts vidare sedan samrådet. I det reviderade förslaget har utvecklingsområdenas utbredning justerats, men ytterligare förändringar kan behöva göras i samband med detaljplanering utifrån mer detaljerade analyser av bland annat naturvärden och hydrologi.

Brätteleken

Länsstyrelsen har framfört att vägen borde läggas i det sydliga läget för att undvika konflikt med riksintresse för kulturmiljövården. Byggnadsnämnden har framfört att kopplingen mellan Öxnered och Onsjö bör lyftas fram mer. Vid samtalsträff har framförts att vägen är ett viktigt projekt för kommunen.

Kommentar: Utredningarna kring vägens sträckning är ännu inte färdiga. I planen redovisas därför ett bredare stråk som täcker in olika alternativ.

Utvecklingsområde för vattenaktiviteter i Skaven (U31)

Byggnadsnämnden har framfört att det är olämpligt att samförlägga båt- och badaktiviteter samt att platsen inte är lämplig.

Kommentar: Området för utveckling av strandpark och vattenaktiviteter har flyttats i det reviderade planförslaget till en plats som framstår som mer lämplig ur flera aspekter. Fortsatta utredningar behöver göras i samband med detaljplanering av

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

närliggande bostadsområde. Större småbåtshamn kan vara svårt att inrymma i området, men möjlighet att skapa plats för ankring på säkert sätt i förhållande till bad skulle kunna ingå som ett utredningsalternativ.

Solliden (K22)

Vid samtalsträff har framförts att det är viktigt att värna kulturvärdena vid byggnadsminnet Solliden.

Kommentar: Torpet och platsen runt omkring är markerat som hänsynsområde för kulturmiljövärden

Trestad center östra (U33)

Länsstyrelsen och Trafikverket har framfört att det är viktigt att beakta frågan om uppställningsspår längs järnvägen i detta område.

Kommentar: En mening om att utreda behov av uppställningsspåret har lagts till i rekommendationerna. Uppställningsspåret nämns även i utredningsdelen.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 8

Bostäder i Vargön

Byggnadsnämnden har framfört att Vargön behöver kunna växa även om jordbruksmark kan behöva tas i anspråk för det.

Kommentar: I samrådsförslaget finns fyra utvecklingsområden för bostäder och ett för centrum. I granskningsförslaget finns ytterligare ett område med samtidigt som två av områdena har fått mindre utbredning. Tre av dessa berör jordbruksmark och i de fallen behöver kraven om hushållning i miljöbalken 3 kap. 4 § uppfyllas. Möjligheter bör hur som helst finnas att utöka tätorten, även om tillgängliga markresurser är begränsade. Möjligheter till förtätning kan också finnas på flera platser i redan bebyggda områden. Utifrån målsättningen med blandad tätortsbebyggelse är det mer strategiskt med flerfamiljshus än småhustomter i Vargön, som till stora delar domineras av småhusbebyggelse.

Vägtunnel under järnvägen

Samhällsbyggnadsnämnden har framfört att föreslagen vägtunnel under järnvägen vid Hallebergsvägen bör prioriteras.

Kommentar: Vägtunneln kom med i detaljplan redan 1974. I FÖP:en bekräftas den föreslagna sträckningen. Tidpunkten för projektets genomförande styrs inte av FÖP:en, utan är en fråga för kommunens mål- och resursplanering.

Smältverket

Vid samtalsträff har framförts att smältverkets verksamhet ger upphov till stora störningar för boende i Vargön, bland annat buller och damm. Vattenfall har framfört att det är orealistiskt att öppna Nyebro för allmänheten (bron mellan smältverket och fjärrvärmeanläggningen inne på industriområdet).

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Verksamheten är grunden till Vargöns samhälle och en viktig arbetsplats i kommunen. Även om strävan ska vara att begränsa störningarna så behöver verksamheten kunna få utrymme att fortgå. Frågan om störningar hanteras i miljötillstånd som industrieföretagen söker. I detta fall är det en så kallad klass A-verksamhet och då är det länsstyrelsen som har hand om tillståndsfrågan. När det gäller Nyebro finns inget förslag om att bron ska göras tillgänglig för allmänheten. Rekommendationen är istället att den ska "bevaras och integreras i framtida utveckling av området".

Ny hamn i Vargön

Länsstyrelsen har framfört att det föreslagna läget för hamnen kan vara olämpligt på grund av risk för starka strömmar nedanför kraftverksanläggningen och efterfrågat en analys av hur det kan påverka riksintresset för kulturmiljövård i Västra Tunhem.

Kommentar: Läget för en hamn fastställdes i detaljplan år 2013 och finns med i Översiktsplan från 2017. I arbetet med FÖP:en har inte framkommit anledning att ifrågasätta dessa tidigare ställningstaganden. Utredningar pågår kring bland annat stabilisering. När det gäller strömmar är bedömningen från utredningsarbetet att de har en positiv inverkan, dels för att platsen hålls isfri och dels för att de underlättar vändning.

Vargöns stationsområde

Vid samtalsträff har framförts att Vargöns stationsområde är i stort behov av upprustning.

Kommentar: Detta lyfts fram starkt i FÖP:en, bland annat genom att platsen ingår i ett utvecklingsområde och i en av fyra "strukturstudier" med särskilda rekommendationer.

Synpunkter på rekommendationer som rör delområde 9

Friluftsliv och rekreation i Nordkroken-Viksängen

En kommuninvånare har framfört att kommunen bör skaffa rådighet över badplatsen, vägar, promenadvägar, skyltar, parkeringsplatser med mera som planförslaget lyfter fram som viktiga att utveckla.

Kommentar: Frågan rör mer genomförandet av planen än utformandet av planen. Tanken är god, men det finns komplicerande omständigheter. När det gäller badstranden ligger den över flera fastigheter varav en är en outredd samfällighet med ett femtiotal delägare. Förutom kommunen har markägarna inget egenintresse av att stranden utvecklas som allmän badplats. Det gör det svårt att driva igenom såväl föreningsförvaltning som avtal. När det gäller vägarna i Nordkroken har kommunen för ett antal år sedan tagit initiativ till att utöka Slomvägens gemensamhetsanläggning till att omfatta hela vägnätet som nås via Sikvägen. Detta fick dock avbrytas eftersom fastighetsägare motsatte sig förslaget. I samrådsyttrandet har föreslagits att kommunen skulle söka officialservitut. Det är inte en framkomlig väg annat än där det går att hävda att en kommunal fastighet har ett behov av en viss nytthet på annan fastighet. Ett sätt att få till parkeringsplatser, skyltar och stigar på Viksängenområdet är genom frivilliga avtal mellan kommunen och fastighetsägaren.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Råvattenledning till Trollhättan

Vid samtalsträff har framförts farhågor kring att ett råvattenintag vid Nordkroken skulle kunna innebära olika inskränkningar för boende i området, till exempel genom vattenskyddsföreskrifter.

Kommentar: Kommunen yttrade sig i samråd kring föreslaget råvattenintaget via pumphus i Nordkroken. Kommunen har då framhållit att Nordkroken har mycket stora värden för bland annat rekreation och friluftsliv och att det är av stor vikt att minimera störningar av olika slag. Platsen är planlagd som allmän plats och en ny detaljplan skulle behöva tas fram innan projektet kan genomföras där. Trollhättan Energi (TEAB) lämnade därför i december 2020 in en ansökan om planbesked. Dock har kommunen ihop med TEAB inlett ett förnyat arbete med lokalisering och flera andra platser för pumpstation övervägs.

När det gäller vattenskyddsföreskrifter är Vänern och Göta Älv redan idag vattentäkt. Det pågår arbete med att skapa ett vattenskyddsområde för Göta Älv där hela Nordkroken ingår, oavsett planerna på ny råvattentäkt.

Viksängens strandskogsområde (N23)

En kommuninvånare har framfört att kommunen inte bör reglera markanvändningen utöver det som ligger i pågående skogsvårdsplan.

Kommentar: Översiktsplanens rekommendationer är framför allt viktiga i förhållande till framtida beslut om förändrad markanvändning. Skogsvårdsplanen och fördjupade översiktsplanen har rättsverkan i olika sammanhang och förslaget till FÖP innebär ingen motsättning.

Peneplanet i Nordkroken (N24)

En kommuninvånare har framfört att kommunen inte bör reglera markanvändningen med hänvisning till kommande behov av dikning och anläggningar för rekreation. Platzens unicitet ifrågasätts.

Kommentar: Föreslagna rekommendationer är handlar om att inte exploatera marken och skydda sanddynerna från ingrepp och slitage. Dessa rekommendationer behöver inte hindra eventuella nödvändiga ingrepp för avledning av dagvatten eller mindre anläggningar för rekreativ ändamål (skyltar, bänkar, grillplats eller liknande). Viktigt är att stor hänsyn tas till platsens stora geologiska värden. Hur unikt peneplanet i Nordkroken är kan det kanske finnas olika meningar om, men det är en plats som trots begränsad uppmärksamhet lockar långväga besökare med geologiskt specialintresse. Storleken, flatheten, och inte minst lokaliseringen vid en sjö med vattenlinje som horisont och intill Hallebergs diabasbranter ger samlade egenskaper för denna plats som är svåra att finna motstycke till.

Kvarntorpsbäcken (N25)

En kommuninvånare med fastighet i anslutning till området har framfört att området täcker anläggningar som fastigheten är beroende av – tillfartsväg, våtmark och bevattningsdamm. Kommunen bör inte införa begränsningar av pågående markanvändning där.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Rekommendationen är att inte tillåta markexploatering och skogsbruk med hänvisning till viktiga ekologiska funktioner. Enligt yttrandet finns servitut för de anläggningar som nämns och en översiktsplans rekommendationer påverkar inte dessa rättigheter. Rekommendationerna aktualiseras i samband med omprövning av markanvändning, till exempel om något nytt ska byggas. Kommunen kan också med stöd i sådana rekommendationer driva att en markägare ska ta hänsyn till naturvärdena i skötseln av området och bland annat undvika avverkning för virke. Därför menar kommunen att det inte finns anledning för fastighetsägaren att se förslaget som intrång i pågående markanvändning.

Nordkroken västra (U39)

En kommuninvånare har framfört att utredningsområdet borde utökas ända ner till stranden och Kvarntorpsbäcken, för att möjliggöra mer ny bebyggelse i området. Två andra kommuninvånare har istället framfört att det är olämpligt att bygga på denna plats, med hänvisning till att jordbruksmark är bevarandevärd, att det kan skapa problem med dagvattenhantering, att det skulle skada landskapsbilden, samt att det kan leda till ökad trafik i området.

Kommentar: Avgränsningen åt nordväst handlar framför allt om att det närmare stranden är marknivåer som ligger alltför lågt för att kunna säkerställa att området inte ska kunna översvämmas vid extrema vattennivåer i Vänern. Planen föreslår att bebyggelse på platsen ska kunna utredas och att det då är viktigt att undersöka bland annat jordbruksmarkens brukningsvärde, geotekniska förutsättningar och påverkan på kringliggande bebyggelse. Detta görs i samband med detaljplanering. Området ligger kvar i förslaget eftersom det är av stor betydelse att det finns områden för framtida bebyggelseutveckling i Vargön.

Halleskogen (U40)

Länsstyrelsen har framfört att planläggning av området skulle riskera att leda till skada på riksintresse för naturvård och Natura 2000-området Hallebergs branter. En kommuninvånare har framfört att den del av området som ligger väster om Nordkroksvägen inte tidigare funnits med i utredningar om ny bebyggelse och att området rymmer stora naturvärden och utgör ett viktigt stråk för olika djur.

Kommentar: Efter platsbesök och genomgång av kända förutsättningar har det föreslagna utvecklingsområdet minskats betydligt. Bland annat är områdena närmare bergskanten och mellan de två vattendragen borttagna. Viktiga skäl har varit att värna stora natur- och rekreationsvärden samt landskapsbild. Ett mindre område är dock kvar för att trycka på möjligheten för Vargön som ort att utvecklas.

Nordkroksstranden (V10)

Trollhättans energi har framfört att kommunen bör ta hänsyn till planerna på råvattenintag i Nordkroken. En kommuninvånare har framfört att det tidigare funnits önskemål om en småbåtshamn i Nordkroken, vilken lämpligt kunde placeras vid östra kanten av stranden. I övrigt har framförts att rekommendationstext för platsen saknades i samrådsförslaget.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Kommunen ber om ursäkt för att rekommendationstexten inte kom med i samrådet. Planerna på råvattenintag nämns i tidigare kommentarer – flera andra alternativ till lokalisering utreds.

Övriga redaktionella synpunkter

Begreppet "utvecklingsområden"

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har framfört att "utredningsområde" vore ett bättre begrepp eftersom det inte är färdigutrett huruvida det lämpar sig med exploatering av bostäder eller verksamheter.

Kommentar: De har rubriken "utvecklingsområde" för att antyda att tankar om förändring finns, men i rekommendationstexten används ofta "utredning".

Webbkartan

Vid samtalsträff har framförts att den digitala kartan var svårläst.

Kommentar: Förbättringar har gjorts för att göra kartan mer lättläst på olika typer av skärmar.

Kartan risker och störningar

Länsstyrelsen har framfört att kartan som redovisar risker och störningar var svårläst och att förklaring av de gröna områdena saknades.

Kommentar: Kartan innehåller mycket information, vilket gör det till en utmaning att få den lättläst. Men vissa ändringar har gjorts för att få den tydligare i det tryckta formatet. Legenderna har uppdaterats med de gröna områdena, som står för skyddsskogar.

Kartor över elnät

Vattenfall Eldistribution har framfört att kommunen inte bör redovisa regionalt elnät i kartor.

Kommentar: De nämnda kartorna (en i huvuddokumentet/utredningsdelen och en i miljökonsekvensbeskrivningen) har ändrats eller tagits bort.

Bilaga 4 om utbyggnadsscenarioer

Byggnadsnämnden har framfört att även scenario A bör redovisas med en kartbild som kan jämföras med de andra.

Kommentar: De tre scenarierna A, B och C användes i samrådet för att redovisa tänkbara varianter på utbyggnad fram till år 2040. En viktig funktion var även att kunna jämföra olika strategiska val i miljökonsekvensarbetet. Till utställningen har redovisningen ändrats. Istället för tre scenarier finns i bilagan endast ett med. Syftet är att visa ett rimligt exempel på hur mycket som kan byggas till år 2040 och hur planering av skolor och förskolor kan samspela med utbyggnad av bostadsområden.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Karta över naturvärden i MKB

Skogsstyrelsen har framfört att kartan som redovisar naturvärden i miljökonsekvensbeskrivningen behöver uppdateras.

Kommentar: Kartmaterialet i MKB har uppdaterats. Det finns inte kartor som redovisar alla typer av dokumenterade naturvärden, men i avsnittet om naturmiljö finns bland annat en karta med översiktligt förslag till naturvärdesklassning av olika områden (Figur 10).

Uppgift om utredningsstatus

Länsstyrelsen har framfört att det vore bra med uppgifter om vad som är utrett och inte i inledningen.

Kommentar: Ett sådant avsnitt har lagts in i inledningskapitlet i utredningsdelen.

Synpunkter på processen

Utställning i biblioteken

Vid samtalsträff har framförts att det vore önskvärt med utställning i biblioteken.

Kommentar: Det är planerat att ställa ut planen i biblioteken.

Övriga synpunkter som inte hanteras i denna typ av plan

Billiga bostäder för att motverka segregation

Vänsterpartiet har framfört att kommunen måste motverka socioekonomisk segregation genom tillgång till lägenheter med låga hyror. Kommunen ska använda Vänersborgsbostäder kreativt för att pröva och genomföra integrationsfrämjande grepp i bostadsförsörjningen.

Kommentar: Översiktsplanen hanterar inte frågor kring hyressättning och direktiv till Vänersborgsbostäder är en separat beslutsprocess. Genom målbilden blandad och sammanhängande tätortsbebyggelse ska översiktsplanen lägga en god grund för kommunen att driva dessa frågor vidare i andra processer, till exempel vid markanvisning, beslut om satsningar inom omsorg, skola, kultur och fritid med mera.

Avgiftsfri kollektivtrafik

Vänsterpartiet har framfört att kommunen i så hög grad som möjligt ska ha avgiftsfri kollektivtrafik.

Kommentar: Frågan om avgifter för kollektivtrafik kan inte regleras i översiktsplanen. Det är beslut som fattas av kollektivtrafiknämnden inom Västra Götalandsregionen.

Bilpooler

Vänsterpartiet har framfört att kommunen ska medverka till att bilpooler finns tillgängliga.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Kommentar: Översiktsplanen vägleder markanvändning och kan bland annat hantera principer för lokalisering och utformning av parkering, gaturum med mera. Men när det gäller organisatoriska frågor som system för bilpooler är inte översiktsplanen ett bra styrmedel. Frågan kan drivas i andra sammanhang.

Skötsel av Nygårdsängen

Vid samtalsträff har framförts att kommunen borde förbättra skötseln av naturreservatet Nygårdsängen.

Kommentar: Eftersom området är naturreservat finns särskilda beslut om skötsel. Översiktsplanen är inte lämpat för att detaljreglera skötseln av ett naturreservat.

Gamla församlingshemmet på Vallgatan

Vid samtalsträff har framförts att kommunen borde agera för att rusta upp gamla församlingshemmet på Vallgatan.

Kommentar: Det finns många byggnader i behov av olika åtgärder. Vissa, som särskilt uppmärksammats för stora kulturvärden, omnämns i översiktsplanen. I det nyligen antagna Program för bevarande och utveckling – Vänersborgs innerstad finns en detaljerad beskrivning av kulturvärden i centrala Vänersborg. Där klassas nämnda byggnad (Furan 9, sid. 85) som kulturhistoriskt värdefull, den lägsta av tre nivåer. Översiktsplanen hänvisar till de rekommendationer som programmet ger. Eftersom byggnaden är privatägd har kommunen begränsade möjligheter att initiera en upprustning.